

סיכום עונת ההדרים 08/09 בישראל

עונת ההדרים 08/09 היתה ללא ספק עונה שלווה בתנאים וארועים, שרובם השפיעו בצורה רעה מאוד על התוצאות העסקיות של העונה שהסתיימה.

היבול הכללי עמד על 567 אף טון – קצת פחות מהפוטנציאל, וזאת בשל השפעות לוואי של הקרה שפקדה אותנו בינואר 2008 וגרמה בחלק מהפרדסים לנזק מתמשך שהתבטא בחוסר יכול בעונה שאחריה. היצוא הגיע ל – 173.4 אלף טון, התעשייה קלטה 223.3 אלף טון והשוק המקומי כ – 170 אלף טון.

תנאי הפתיחה של העונה היו מהגרועים שידענו אי פעם, בשל המשבר הכלכלי העולמי, שהחל חצי שנה קודם לכן, עם מיתון קשה במספר שווקים אליהם משווקת התוצרת שלנו. בנוסף, שערי המטבע ברב השווקים היו בשפל חסר תקדים בתחילת העונה, חלקם השתפרו לטובה במהלכה (הדולר והיורו), חלקם הורע במהלכה (הרובל) וחלקם המשיך לדשדש ברת השפל (הלירה שטרלינג).

היצוא

תחילת עונת היצוא בתקופה ספט' – דצמ' היתה מהוססת וכמויות הפרי שיוצאו היו פחותות ב – 25% לעומת התקופה המקבילה אשתקד.

הפיגור ביצוא נבע מחוסר ביקוש בחלק מהשווקים, תחרות של פרי מתחרה וחוסר בטחון בעסקאות בשוק הרוסי. למצב הזה היתה השפעה רעה מאוד גם על השוק המקומי, שכן יותר פרי הופנה לשוק זה וגרם לרמת מחירים נמוכה מאוד יחסית לשנים קודמות.

כאשר החלו ניצני ההתאוששות ביצוא ההדרים, בחודש ינואר, נפלה עלינו צרה נוספת, בצורת חרם צרכנים על תוצרת ישראלית, בשל מבצע "עופרת יצוקה". הדבר התבטא בעיקר בשוק הצרפתי ובחלק ממדינות סקנדינביה – שם יש לובי פרו-ערבי חזק.

מספחה	2006/7	2007/8	2008/9	שינוי-07/08-08/09
תפוזים	35,180	30,396	27,768	- 8.6%
אשכוליות	82,130	81,110	84,836	4.6%
קליפים	51,641	50,112	54,275	8.3%
לימונים	2,316	4,024	1,827	- 55%
אחרים	5,957	6,417	4,707	- 26.6%
סה"כ	177,224	172,059	173,413	0.8%

מנתוני היצוא בטבלה דלעיל ניתן ללמוד על המגמות ביצוא ההדרים מישראל ועל הצפוי לנו בעתיד.

הנתונים הבולטים ביותר מתוך הטבלה הם :

א. ירידה מתמשכת ביצוא תז"ם מישראל, בעיקר בשל רווחיות נמוכה ותחרות ממדינות שבהן אמצעי הייצור זולים יותר.

ב. עליה ביצוא האשכוליות – מדובר בעליה ניכרת באשכוליות אדומות, לעומת ירידה בפומלית ויציבות באשכוליות הלבנות. 49% מיצוא ההדרים הן אשכוליות!

למרות האמור לעיל, בפומלית נעשה השנה ניסיון מוצלח לתאם היצוא בין היצואנים לגורם אחד ביפן, לקוריאה ומדובר אף לתאם בעתיד באירופה. היצוא ליפן, למרות שהיה הקטן בהיקפו בשנים האחרונות, הביא פידיון נאות למגדלים.

בתחום האשכוליות הלבנות, היה יצוא לא רע מבחינה כמותית (11.5 אלף טון), וגם מוצלח מבחינת מחירים, אך עתידו של ענף זה ש-90% מתוצרתו מיועד לתעשייה, נמצא תחת איום והשפעה גדולה של מחירי הפרי לתעשייה.

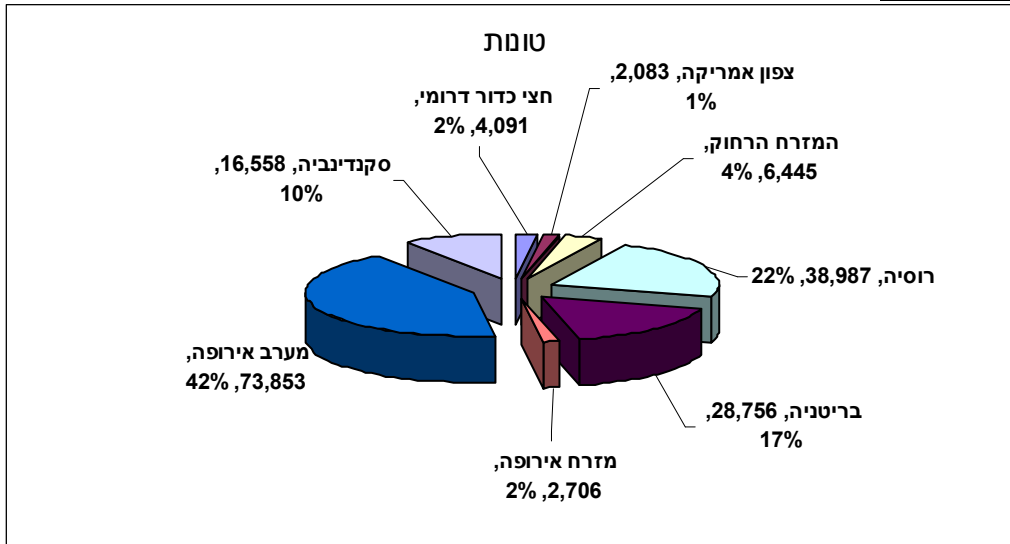
רצוי לציין את היצוא של האשכוליות שנעשה העונה לאיטליה (4,500 טון אדומות ו-2,250 לבנות) - גידול של 50% לעומת אשתקד, ובמחירים יפים (מדובר על פרי קטן). הלוואי עלינו עוד עשרה שווקים כאלו.

באשכוליות האדומות חל גידול משמעותי בייצור וביצוא ומגמה זו תמשך לנוכח הנטיעות הרבות שהיו בשנים 2004-2007.

חיפוש שווקים חדשים וכיבוש עוד נתחים בשווקים קיימים, הם תנאי להתפתחות היצוא במוצר זה.

ג. בקליפים, כמו באשכוליות – מגמת עליה מתמשכת. היה פחות יצוא של קליפים בתחילת העונה (סצומה, ראשון, מיכל) אך בהמשך היה יצוא שיא של נובה (17.6 אלף טון), מינאולה (7,000 טון), טופז (6.5 אלף טון), וכמובן אור (18,000 טון). הקליפים נמכרו במחירים יפים והאור המשיך להיות כוכב העונה.

ד. בזנים השונים ניתן לציין כי לא היה כלל יצוא של ליים (בשל הביקוש והמחירים בשוק המקומי בסתיו הקודם). ענף הפומלו ספג את המכה הקשה ביותר בעונה החולפת, בשל יבוא מתחרה של כ-50,000 טון פומלו סיני שנמכר במחירים זולים וחסל כמעט לחלוטין את המסחר בפומלו הישראלי. עתיד ענף הפומלו הישראלי נמצא באיום רציני.

התפלגות היצוא לפי יעדים (מדובר על יעדי הגעה ולא שווקים, כך שייתכנו שינויים בתוך יבשת אירופה!) מוכיחה כי הפרי הישראלי מגיע לכל פינה בעולם, אך יבשת אירופה מהווה יעד של 93% מהפרי הישראלי. בעתיד נצטרך להשקיע יותר מאמצים לפתח שווקים רחוקים, בשל הרוויה בשוק האירופי.

שוק מקומי

כפי שכבר הוזכר, השוק המקומי סבל קשות מבעיות היצוא, ובאופן טבעי הגיב לעודפי הפרי שהופנו אליו - בירידת מחירים.

מלבד שבוע - שבועיים בתחילת העונה, רמת המחירים בתחילת העונה היתה נמוכה מהרגיל, והיא החלה להתרומם ממחצית העונה ואילך, אך גם זאת רק בנוגע לקליפים. התפוזים, האשכוליות והלימונים שמרו על רמת מחירים נמוכה לאורך כל העונה, ורק בסופה, כשנוצר מחסור, החלו המחירים לעלות.

תעשייה

התעשייה קלטה 39% מהפרי, שהוא אחוז יחסית נמוך לכמות שהיתה נהוגה בשנים האחרונות ועמדה על כ-44% מהיבול הכללי. כל זאת למרות עליה של 11 אלף טון בכמות הכוללת לעומת שנה שעברה שגם היא היתה בעיתית מבחינת כמויות הפרי לתעשייה.

באופן כללי ניתן לומר כי מחירי הפרי לתעשייה בתפוזים היו טובים, וזה מה שגרם ליותר פרי להגיע למפעלים.

באשכוליות התמונה היתה שונה לחלוטין, שכן מחירי הפרי לתעשייה היו נמוכים מאוד, דבר ש"הבריח" את המגדלים וגרם לכמות מופחתת של פרי פוטנציאלי להגיע למפעלים.

מזשפחה	2007/8	2008/9	שינוי 07/08- 08/09
תפוזים	42,121	53,500	27%
אשכוליות	144,241	141,674	- 1.8%
קליפים ואחרים	25,735	28,136	9.3%
סה"כ	212,097	223,310	5.3%

מפעלי התעשייה צריכים להיות מודאגים מאוד מנתוני העונה האחרונה ומן המגמות המסתמנות בענף. בשנים הקרובות הם צפויים לקבל פחות ופחות תפוזים ואשכוליות, המהווים 87% מחומר הגלם שלהם. אני מאוד תומך בקיום תעשייה בצד השיווק הטרי, ומידי שנה טוען שעל המפעלים להתאים עצמם ולפתח מוצרים חדשים על בסיס חומר הגלם המסופק להם (יותר קליפים).

סיכום ותחזית אופטימית

סיימנו עונה מאוד גרועה מבחינת המגדלים, אחרי רצף של 5 עונות טובות. נקווה שזהו אירוע חד פעמי שלא יחזור על עצמו בעונה הקרובה, ושנחזור למומנטום הטוב שקדם לעונה הזו. בימים אלו אנו מעדכנים את סקר ההדרים לקראת העונה הקרובה. מהנתונים שהגיעו אלי וכבר נקלטו אצלי במערכת המיפוי עולה כי מ שנת 2007 ועד למחצית 2009 נעקרו 9,800 דונם פרדסים, רובם מהזנים שמוטי, אשכולית לבנה, פומלית וזני פומלו. באותה תקופה נטעו 8,550 דונם מהזנים אורה ואור, טבורי סמי, טבורי ניוהול ואשכולית אדומה.

נתונים אלו מעודדים מכמה בחינות:

- א. העקירה היא של פרדסים בלתי רווחיים
- ב. רב השטחים שנעקרו כבר נקלטו (העקירה נעשית בדר"כ בתחילת הקיץ), בעוד שרוב הנטיעות טרם מופיעות בנתונים.
- ג. שנת 2008 היתה שנת שמיטה שבה נעקרו פרדסים אך לא נטעו.

מכאן ניתן להיות אופטימי ולהניח כי למרות העונה הקשה ומשבר המים, הענף ימשיך בתנופת הגדילה שלו ורווחיות המגדלים תגדל.

מן הנתונים על הנייר (לפני הערכת היכול המסודרת הנעשית לפני תחילת העונה) אני צופה כבר בעונה הקרובה תוספת של 20-30 אלף טון אשכוליות אדומות, ותוספת של 10-15 אלף טון אור בייצור הכללי. נתונים אלו, שיקבלו תוקף כאשר נעשה הערכה מסודרת, בהחלט מעודדים, ומשרים אורה אופטימית לקראת העונה הבאה עלינו לטובה.